

Abraham Lincoln - bojovník za rovnoprávnost

03.března 2006 Jana Jelínková

Abraham Lincoln, původně právník, se stal šestnáctým prezidentem USA - do své funkce byl zvolen v roce 1861 jako první z řad Republikánské strany. V prezidentském úřadě setrval do roku 1865. Během druhého roku svého vládnutí, v době probíhající občanské války, napsal: „Je docela možné, že v této občanské válce se Boží úmysl zcela liší od úmyslů obou znesvářených stran, přesto i takové lidské snažení je dobré k vykonání Jeho vůle“.

Připomeňme si v kostce život Abrahama Lincolna. Narodil se v únoru roku 1809 na farmě ve státě Kentucky. Ačkoli jeho otec byl mj. majitelem několika farem, vyrůstal Abraham Lincoln ve skromných poměrech. V jeho jedenadvaceti letech se Lincolnovi přestěhovali do Illinois, kde se Abraham živil například jako dřevorubec, vorař či obchodní příručí. Stejně jako dříve však trávil i nyní podstatnou část svého času četbou knih, což mu brzy vyneslo pověst „studovaného člověka“.

V roce 1832 se Lincoln pokusil získat křeslo v illinoiské sněmovně, avšak neúspěšně. Ve svém volebním programu, který předpokládal zřízení centrální banky, ochranná cla a celonárodní zlepšení veřejných institucí, se přihlásil ke straně whigů. Pečlivě sledoval politickou situaci v zemi, začal studovat práva a svou advokátskou zkoušku složil roku 1836. Ve druhé polovině třicátých let až do začátku let čtyřicátých byl čtyřikrát zvolen do místního zákonodárského shromáždění.

1846: Zvolení do Kongresu

Roku 1846 kandidoval Lincoln ve volbách do Kongresu USA a byl zvolen. Během svého působení se proslavil např. odmítáním války s Mexikem v době, kdy již boje končily. Tato opozice však byla spíše výrazem všeobecného odmítání všech nespravedlivých činů, za který považoval Lincoln i tuto válku, a stejně tak snahou upozornit na příliš velkou koncentraci moci v rukou amerického prezidenta. Během svého volebního období v Kongresu navrhoval Abraham Lincoln i částečné osvobození otroků, Kongres však jeho návrhu po nátlaku majitelů otroků nevyhověl.

Podruhé se již Lincolnovi do Sněmovny reprezentantů dostat nepodařilo a zdálo se, že jeho

politická činnost je u konce - vytvořil si prosperující advokátní praxi, vydobyl dobrou pověst díky svým názorům, upřímnosti a rozumu, roku 1842 se pak oženil a během manželství zplodil čtyři děti.

Občanská válka

Mezitím se však politická situace změnila - vztahy mezi Severem a Jihem se vyhrocovaly a napětí narůstalo, problém otrokářství rozkládal stále i stranu whigů, která se v tomto důsledku nakonec i rozpadla. Abraham Lincoln se proto odhodlal k návratu na politickou scénu, v senátorských volbách ovšem neuspěl proti demokratu Douglasovi. V roce 1860 se ale Lincoln stal republikánským kandidátem na prezidenta. Jeho volební program sliboval konec dalšího rozšiřování otroctví, ochranná cla a rychlé udělování občanství přistěhovalcům. Zvolení Abrahama Lincolna prezidentem v roce 1861 se kvůli jeho názorům ovšem neobešlo bez komplikací, neboť větší část jižanských statkářů stále vlastnila otroky a nechtěla o ně přijít.

Spor mezi Severem a Jihem naplno propukl na jaře roku 1861. Zpočátku bojům dominovala jižanská vojska generála Lee, karta se ovšem začala postupně obracet. Již v roce 1863 vyhlásil Lincoln svobodu otroků ve vzbouřených státech Jihu a o rok později postavil díky 13. ústavnímu dodatku otroctví mimo zákon. Promyšlené vedení operací a prozíravá politika následně dovedla Sever v roce 1865 k vítězství a definitivnímu zrušení otroctví.

Druhé funkční období

Dne 4. března 1865 byl Abraham Lincoln uveden podruhé do prezidentského úřadu a v dubnu 1865 vytyčil základní linie budoucí politiky: ohleduplnost vůči Jihu, co možná nejrychlejší vytvoření vlastních, avšak loajálních vlád v jižních státech, začlenění povstalců do civilního života, spojené s navrácením všech občanských práv.

Realizace těchto návrhů se ovšem Lincoln nedožil. Před schválením třináctého dodatku Ústavy byl v dubnu roku 1865 zavražděn. Stalo se tak ve Fordově divadle rukou jižanského fanatika a herce J. W. Boothy.

Abraham Lincoln
(1809-1865)

- šestnáctý prezident Spojených států amerických (1861-1865), první za Republikánskou stranu
- americký svátek President's Day (12. února) - výročí narození Abrahama Lincolna